

بررسی نقش امنیت اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و کالبدی در بازآفرینی شهری (مطالعه موردی: شهر کاشان)

ساجده کریمی کندزی^۱

از صفحه ۱۹۱ تا ۲۱۴

تاریخ دریافت: ۹۹/۵/۲۳

تاریخ پذیرش: ۹۹/۸/۲۱

چکیده

زمینه و هدف: در روند بازآفرینی شهری باید متغیرهای مختلفی مدنظر قرار گیرد و اثرات مختلف آن‌ها در این فرایند مورد ارزیابی قرار گیرد که یکی از مهم‌ترین آن‌ها بحث امنیت و تثبیت آن می‌باشد. هدف از پژوهش حاضر بررسی نقش امنیت اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و کالبدی در بازآفرینی شهری در شهر کاشان می‌باشد. این پژوهش را می‌توان یک نوع پژوهش کاربردی-توسعه‌ای دانست.

روش تحقیق: روش مطالعه توصیفی-تحلیلی است. جامعه آماری مورد پژوهش در این تحقیق شامل ساکنان شهر کاشان بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ بوده و محدوده آماری کل منطقه در بردارنده شهر کاشان می‌باشد. تعداد جامعه آماری برابر با (۳۶۴۴۸۲) در نظر گرفته شده‌اند. تعداد نمونه برابر ۳۸۴ نفر بر اساس فرمول کوکران تعیین شدند. ابزار پژوهش شامل پرسشنامه ۵۹ سوالی دو بخش امنیت با ۴ زیرمجموعه (اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و کالبدی) و بازآفرینی شهری و به ترتیب با تعداد سوالات ۴۰ و ۱۹ سوال، تهیه شده است. روایی پرسشنامه به صورت صوری و محتوایی بوده است و پایایی آن نیز بر اساس آلفای کرونباخ به میزان ۰/۸۳ مورد تایید واقع شده است. داده‌های گردآوری شده بر اساس تحلیل معادلات ساختاری در نرم افزار ایموس مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

یافته‌ها و نتیجه‌گیری: نتایج بیانگر آن است که ضریب تأثیر شاخص امنیت اقتصادی بر بازآفرینی شهری برابر با ۰/۲۷، ضریب تأثیر شاخص امنیت اجتماعی بر بازآفرینی شهری برابر با ۰/۱۹، ضریب تأثیر شاخص امنیت کالبدی بر بازآفرینی شهری برابر با ۰/۲۴، و ضریب تأثیر شاخص امنیت فرهنگی بر بازآفرینی شهری برابر با ۰/۲۲ می‌باشد. بر این اساس رابطه بین شاخص اقتصادی بر بازآفرینی شهری برابر با ضریب ۰/۲۷ دارای بیشترین تاثیر و تأثیر شاخص اجتماعی بر بازآفرینی شهری برابر با ضریب ۰/۱۹ کمترین میزان می‌باشد.

کلید واژه‌ها: امنیت، اقتصاد، فرهنگ، کالبدی، بازآفرینی شهری، شهرکاشان.

مقدمه و بیان مسئله

شهرها و سکونتگاه‌های شهری را می‌توان در کل، چهره‌ای از آینده سیاره زمین مجسم نمود (نظم فر، ۲۰۱۷: ۳۵۷). بازآفرینی شهری بر این اساس نیازمند یک چشم‌انداز یکپارچه و اقدامی است که منجر به حل مشکلات شهری می‌شود و از طرف دیگر به دنبال فراهم آوردن بهبود شرایط اقتصادی، کالبدی، اجتماعی و زیست محیطی منطقه‌ای که موضوع تغییر است، می‌باشد (رابرت^۱، ۲۰۱۷: ۳۷). بنابراین وقتی از بازآفرینی شهری نام برده می‌شود معمولاً این موضوع به تجدید حیات بخش مرکزی شهر و فضاهای پیرامونی اش می‌پردازد که معمولاً قدیمی‌تر و از نظر جمعیتی متراکم‌ترین بخش شهر است که توسط مناطق کم‌تراکم‌تر و با زمین‌های وسیع‌تر احاطه شده است (بارنت^۲، ۲۰۱۴: ۱۴۵).

بازآفرینی شهری، رویکردی برای توسعه درونزای شهری است و در حقیقت به کارگیری توان‌های بالقوه و بالفعل موجود در برنامه‌ریزی‌های شهری، تلاش در جهت ایجاد تعادل در نحوه توزیع کیفی و کمی جمعیت، هماهنگی میان بنیان‌های زندگی اجتماعی و گریز از فقر شهری و در نهایت استفاده از مشارکت و پویای اجتماعی مردم است. عدم توجه به ویژگی‌های خاص مکانی و فرهنگی و ارزش‌های بومی و محلی در فرآیندهای توسعه شهری منجر به یکنواختی سیما و ظاهر شهرها شده است و محلات شهری به عنوان مکان تبلور فرهنگ جایگاه و هویت خود را از دست داده و همچنین جذابیت‌های ناشی از تمایزات مکانی و فرهنگی در این راستا کم‌رنگ شده است. در این راستا لزوم بازنگری در اقدامات مربوط به بازآفرینی در بافت‌های شهری به منظور استفاده از امکانات و پتانسیل‌ها و ارتقاء حس تعلق و در نتیجه هویت‌مندی محلات احساس می‌گردد (نادریان، ۱۳۹۶: ۸۷). در بازآفرینی شهری، مبنای فعالیت‌ها و پروژه‌های توسعه شهری سازگار با بافت شهر از یک سو و حفاظت از میراث شهری از سوی دیگر توأم مورد تأکید قرار می‌گیرند (اسمیت^۳، ۲۰۰۷: ۳۲۵).

تجدید حیات شهری متعاقب با فرسودگی اقتصادی در شهرها که با کاهش عظیم اشتغال و عدم جذب سرمایه‌های داخلی و خارجی بروز می‌نماید؛ مطرح گردید.

1-Robrts

2-Barnett

3-Smith

۱۹۳

هدف اصلی تجدید حیات اقتصادی رونق اشتغال و بهبود عرضه و تقاضای بازار نیروی کار از طریق جذب یا ایجاد اشتغال و بهبود فعالیت نیروی کار است. بدین منظور در تجدید حیات اقتصادی موضوعات متعددی از قبیل جذب سرمایه های داخلی و جلوگیری از خروج آن ها از شهر، تشویق به خود اشتغالی و حمایت از افرادی که به عنوان بیکار معرفی می شوند، ایجاد شغل های موقت و پاره وقت، فراهم نمودن شرایطی که افراد بیشتری وارد بازار کار شوند و بهبود آموزش و افزایش مهارت های حرفه ای افراد مدنظر قرار می گیرد. از طرفی منظر کالبدی و کیفیت محیطی شهرها و واحدهای همسایگی نشانه کیفیت زندگی و سلامت روانی شهروندان است. واحدهای مسکونی فرسوده، قطعات زمین خالی، کارخانه های متروکه، مراکز شهری فرسوده همگی نشان دهنده فقر و افت اقتصادی و کاهش امنیت هستند. آنها علائم ناتوانی شهری در تطبیق با تحولات سریع اجتماعی و اقتصادی اند و هزینه هایی را در استفاده مجدد و مرمت تحمیل می کنند که بالاتر از توان اقتصادی محلات است و باعث کاهش سرمایه و ارزش املاک و بازگشت شان به زندگی می گردند. اینها محدودیت هایی هستند که فرسودگی کالبدی و محیطی شهرها را به وجود می آورند و زمینه ساز کاهش امنیت می شوند. از جانب دیگر در شهرها توان بالقوه ای از قبیل مناظر طبیعی، جلوه های معماری یا تاریخی و... وجود دارد که توجه به آنها فرصت های مناسبی مانند جذب گردشگران برای افزایش توان اقتصادی شهر و بهبود وضعیت کالبدی آن را ایجاد می کنند. تجدید حیات کالبدی در راستای ارزیابی عناصر کالبدی به جستجو محدودیت ها و توان بالقوه کالبدی می پردازد و کالبد شهر را با تحولات سریع اقتصادی و اجتماعی تطبیق می دهد. بدین منظور در تجدید حیات کالبدی شیوه های متعددی از قبیل بازیافت، احیا، تجمیع زمین و ساختمان برای حفظ و تقویت فعالیت ها و عملکردهای گوناگون، بهبود تاسیسات زیربنایی و ارتقای کیفیت و ظرفیت شان، بهبود تاسیسات حمل و نقل در جهت افزایش مسافرت های پیاده، استفاده از دوچرخه و شبکه حمل و نقل عمومی و کاهش مسافرت های با اتومبیل شخصی اتخاذ می گردد (طاهری و شبانی، ۱۳۹۴: ۱).

در روند بازآفرینی شهری باید متغیرهای مختلفی مدنظر قرار گیرد و اثرات مختلف آنها در این فرایند مورد ارزیابی قرار گیرد که یکی از مهم ترین آنها بحث امنیت

Archive of SID

و تثبیت آن می باشد. در واقع در دوران اخیر با تثبیت نقش کالبدی و اجتماعی فضاهای شهری بیشترین فعالیت و نظریه ها مبتنی بر ملاحظات زیست محیطی پایداری و ایجاد امنیت و انسان مداری در قلمرو عمومی می باشد. به عبارت دیگر، بررسی روند تحول نظریه ها و رویکردهای غالب در سه دوره مورد اشاره بیانگر آن است که با گذشت زمان هم به حضور انسان به عنوان عامل اصلی ایجاد پویایی و سرزندگی در فضای شهری، توجه بیشتری گردیده و هم تمرکز از ویژگی های کمی انسان همچون جاذبه های بصری به شاخصه های کیفی مانند ایجاد امنیت و پایداری محیطی تغییر پیدا نموده است (کاشانی جو، ۱۳۸۹: ۱۰۵).

مسئله اساسی این تحقیق؛ چگونگی استفاده از مؤلفه های امنیت اجتماعی در بازآفرینی شهری برای هویت بخشی و ارتقاء سطح هویتی محلات و به طور خاص محلات شهر کاشان است. با رجوع به محلات مختلف شهر و با توجه به مطالعات محدود بررسی بازآفرینی شهری در راستای ارتقاء و سرزندگی شهری و نقش امنیت در این زمینه، این پژوهش به دنبال دریافت نقش عوامل امنیت بر ارتقاء بازآفرینی شهری مبتنی بر یک نگاه جامع بوده به گونه ای که فرد و فضا را در تعامل معیارهای کالبدی و ذهنی تحلیل می کند. فراهم آوردن این نگاه جامع به عوامل مؤثر بر بازآفرینی شهری ضمن معرفی عمیق بازآفرینی شهری در شهرهای ایران می تواند زمینه مناسبی جهت تدوین سیاست ها و راه کارهای ساماندهی و ارتقاء کیفیت محلات شهری و امنیت باشد. در این میان شهر کاشان با توجه به توسعه ای که چه به لحاظ کمی و چه به لحاظ کیفی داشته است و به عنوان یک شهر تجاری و توریستی شناخته می شود، نیازمند تقویت امنیت بوده که در زمینه بازآفرینی شهری و توسعه پایدار آن از اهمیت ویژه ای برخوردار می باشد. این شهر دارای جمعیتی از شهرهای مختلف و اقوام و طوایف متنوع می باشد که بحث امنیت را با ضرورت مواجه ساخته است که با توجه به توسعه و بازسازی شهری باید این متغیر و توسعه آن نیز به خوبی مدنظر قرار گیرد. در واقع «به طور نسبی (۴۰٪) شهر کاشان در وضعیت امن و فرا امن، (۱۷٪) در وضعیت امنیت متعادل و (۴۳٪) در وضعیت ناامن و فرو امن قرار دارد» (حیدری سورشجانی، ۱۳۹۶: ۷۷). همچنین در برخی از محله های شهری، با چالش هایی از جمله بی مسکنی یا مسکن نامناسب، کاربری های ناسازگار، دسترسی نداشتن به امکانات و خدمات، کمبود

۱۹۵

فضای سبز و نبود زیرساخت‌های مناسب مواجهه بوده که مهاجرت افراد ساکن آن را موجب شده و محله را کاملاً به صورت بافت فرسوده شهری نمایان کرده است؛ در نتیجه نیازمند توجه جدی مدیران و برنامه‌ریزان شهری است. بنابراین مهم‌ترین مساله پژوهش حاضر این است که آیا امنیت می‌تواند در بازآفرینی شهری نقش ایفا کرده و بر آن موثر باشد؟ میزان تاثیرگذاری مولفه‌های مختلف امنیت و شرایط مختلف آن بر بازآفرینی شهری در شهر کاشان به چه میزان می‌باشد؟

پیشینه پژوهش

بحث امنیت در شهرها و نقش شاخص‌های مختلف در آن در جهان و شهرهای مختلف مورد بررسی و تبادل نظر بوده است و سعی شده است این امنیت در فضای شهری نموده داشته باشد. همچنین تلاش شده است که بر اساس نتایج به دست آمده از تحقیقات مختلف، امنیت شهری در ایجاد فضاهای جدید و بازآفرینی شهری مورد توجه باشد که تحقیقات سازمانی و دانشگاهی در این راستای بوده است که در این زمینه و پیشینه پژوهش می‌توان به موارد زیر اشاره داشت: موسوی تبارکانی و همکاران (۱۳۹۹) در مقاله‌ای به بررسی برنامه‌های کاربردی شهر هوشمند مبتنی بر امنیت و حریم خصوصی پرداخته‌اند که نتایج بیانگر آن است که با شکوفایی و رشد اینترنت اشیا، شهر هوشمند به یک پارادایم نوظهور تبدیل شده است که شامل سنجش همه جانبه زیرساخت‌های شبکه‌ای ناهمگن و سیستم‌های کنترل و پردازش اطلاعات هوشمند است. یک شهر هوشمند می‌تواند دنیای فیزیکی را در زمان واقعی نظارت کند و سرویس‌های هوشمندی برای ساکنان محلی و مسافران ارائه کند سرویس‌ها و خدماتی چون حمل و نقل، بهداشت و درمان، محیط، سرگرمی و انرژی. سلیمانی و صمدپور (۱۳۹۸) در مطالعه‌ای به سنجش عوامل کالبدی موثر بر حس امنیت در فضاهای شهری از دیدگاه سالمندان (نمونه موردی: میدان ولایت فقیه ارومیه) که نتایج پژوهش حاکی از آن است مولفه ایمنی، نور و روشنایی و بافت شهری به ترتیب مهمترین مولفه‌های کالبدی موثر بر احساس امنیت سالمندان در فضاهای شهری هستند. اولسن و هاودن^۱ (۲۰۱۷) در پژوهشی با عنوان ایمنی اجتماعی: مفاهیم، مرزها و معضلات آن، امنیت اجتماعی را در رابطه با ایمنی‌های

Archive of SID

مرتبط با زمینه‌هایی از قبیل امنیت ملی، سازگاری با توسعه محیط زیست، امنیت انسانی و مدیریت حادثه و اعمال جنایی مرتبط دانسته است. رضایی مقدم و همکاران (۱۳۹۶) در پژوهشی به بررسی بازآفرینی امنیت فضاهای سبز شهری با به کارگیری طراحی نوین نور (مطالعه موردی: منطقه ثامن کلانشهر مشهد) پرداخته است که نتایج نشان می‌دهد که این منطقه به لحاظ برخورداری از امنیت در وضعیت مطلوبی قرار ندارد. رضایی مقدم و همکاران (۱۳۹۶) در مقاله‌ای به سنجش عملکرد مدیریت شهری در راستای دستیابی به امنیت در محلات مرکسی با رویکرد بازآفرینی (نمونه مورد مطالعه: محله سرچشمه گرگان) اقدام کرده است که نتایج نشانگر آن است که متأسفانه محله سرچشمه در بحث امنیت در وضعیت مطلوبی قرار ندارد. ارغان و کنیه‌نور (۱۳۹۵) در پژوهشی به بررسی بازآفرینی بافت‌های فرسوده شهری با رویکرد تامین امنیت نمونه موردی: ناحیه ۱ منطقه ۱۵ کلانشهر تهران اقدام کرده است که نتایج نشان می‌دهد که محلات ناحیه ۱ منطقه ۱۵ کلانشهر تهران به دلایل مختلف از جمله ورود افراد غریبه به آن، بافت ریزدانه و نفوذپذیری کم در زمینه امنیت با مشکلات فراوانی روبرو می‌باشد. رخساری و همکاران (۱۳۹۵) در مقاله‌ای به بررسی تاثیر بازآفرینی فضای شهری بر امنیت شغلی زنان شاغل در بخش اقتصاد غیررسمی خیابانی (مطالعه موردی: میدان شهرداری رشت) پرداخته است که نتایج نشانگر آن است که در برخی شاخص‌های امنیت چون درآمد، محل کار، استقلال و عدم وابستگی به سازمانی خاص با تغییرات فضا افزایش یافته است. ساسانی پور و ذوالفقارپور (۱۳۹۳) در پژوهشی به بررسی بازآفرینی بافت فرسوده از طریق طراحی محیطی به منظور پیشگیری از وقوع جرائم شهری (مطالعه موردی کلانشهر شیراز) پرداخته است که در پی نیازهای روبه‌رشد جامعه و معضلات شهری ناشی از آن، فضاهای شهری دستخوش تغییراتی با هدف بهبود شرایط شده‌اند. در این میان، گاه تغییراتی شتاب زده و بدون برنامه انجام گرفته و بیش از همه به بافت‌های فرسوده شهری آسیب رسانده است. وودکرافت (۲۰۱۱) در مقاله‌ای به بررسی نقش امنیت و پایداری اجتماعی در بازآفرینی حیات شهری پرداخته است و به این نتیجه دست یافته است که پایداری اجتماعی باید مکان‌هایی را ایجاد کند که تندرستی را با درک نیازهای مردم از مکان‌های زندگی

و کارشان ترویج می کند. والنس و همکاران^۱ (۲۰۱۱) در پژوهشی به بررسی نقش منفی عناصر امنیت و پایداری اجتماعی در توسعه شهری پرداخته است و بیان می دارد که چه در کشورهای توسعه یافته و چه در کشورهای در حال توسعه، وجود مواردی همچون فقر و برآورده نشدن نیازهای اولیه به عنوان مانعی در دستیابی به پیامدهای اجتماعی و زیستی فیزیکی عمل می کند. پوراحمد و همکاران^۲ (۲۰۱۰) در تحقیقی به بررسی چگونگی بازسازی و بازآفرینی شهری و نقش شاخص های اجتماعی در آن پرداخته است و نتیجه می گیرد که بررسی سیر تحول سیاست های بهسازی و نوسازی شهری به ویژه از قرن نوزدهم تا به امروز، نشان دهنده این است که در هر دوره ای براساس شرایط زمانه، رویکرد و نوع نگاه خاصی در امر مداخله در بافت های قدیمی غلبه داشته است. دمپسی و همکاران^۳ (۲۰۰۹) در مقاله ای به بررسی پایداری اجتماعی در شهرها و نقش بسیار مهم امنیت آن در حیات شهری اقدام کرده است و بیان می دارد که در بررسی معیارهای فیزیکی مفهوم مثبت و یا منفی بودن پایداری اجتماعی بیشتر بروز می کند. کلاتینو و دیکسون^۴ (۲۰۰۹) در پژوهشی به بررسی بازآفرینی شهری با رویکرد شاخص های امنیتی اقدام کرده است و بیان می دارد که تعاریف بازآفرینی نیز در طول زمان تکامل یافته اند و در حال حاضر به شدت تحت تأثیر مفاهیم پایداری قرار دارند. بوزان، ویور و ویلد^۵ (۲۰۰۷) در تحقیقی به بررسی نقش امنیت بر هویت شهری پرداخته است که نتایج نشانگر آن است که مفهوم سازی مجدد از رهیافت پنج بعدی بوزان درباره امنیت است. مدعای وی آن است که باید از رویکردی جامعه شناسانه به امنیت نگریسته شود و پس از تحلیل مبانی جامعه شناختی امنیت، به تعریف آن همت گمارد.

بر اساس آنچه در زمینه پیشینه پژوهش صورت گرفت باید بیان داشت که اغلب پژوهش های صورت گرفته در زمینه امنیت شهری به بحث کالبدی توجه داشته و از طرفی مولفه های مختلف امنیت در شهر به صورت جزئی و تک به تک بوده است که و شاخص های مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و کالبدی کمتر با هم در یک پژوهش مورد ارزیابی قرار گرفته و پژوهش حاضر کلیه این عوامل را با

1-Vallance

2-Pourahmad

3-Dempsey

4-Colantonio AND Dixon

5-Boozan, Weaver & Wilde

هم بررسی نموده است و همین امر نشان از نوآوری آن می باشد.

چارچوب نظری

امنیت انتظامی

امنیت انتظامی، ایجاد و گسترش حالتی است که در آن منافع و ارزش‌های حیاتی جامعه در برابر تهدیدهای موجود حفظ و تأمین می گردند. امنیت انتظامی به عنوان بخشی از امنیت داخلی در ابعاد امنیت انسانی، فردی و جمعی قابل تفسیر است و هر آنچه در حوزه این ابعاد، تأمین کننده امنیت آحاد جامعه باشد از ضرورت‌های تحقق اهداف سند چشم انداز خواهد بود و می تواند وظیفه و مأموریت اصلی نیروی انتظامی را در جامعه تعریف کند؛ مهم ترین اولویت ناجا در تحقق اهداف سند چشم انداز تولید، حفظ و توسعه ابعاد امنیت انتظامی از طریق شناسایی شاخص‌های مرتبط با این ابعاد است و به منظور ایجاد بسترهای امن برای فعالیت‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جامعه به عنوان شاخصه های مهم امنیت انتظامی، نیازمند بهره گیری از کارکردهای جدید حرفه پلیسی است (وفادار، ۱۳۸۹: ۱). گستردگی مأموریت‌های نیروی انتظامی و پلیس در گستره کشور و نیز تنوع اهمیت، کمیت و کیفیت کشف و وقوع جرایم مختلف با توجه به شرایط جغرافیایی، فرهنگی، اقتصادی و دیگر فاکتورهای تاثیرگذار که نقش مهمی در تعیین اهمیت و وزن جرایم و به تبع آن شاخص‌های امنیت اجتماعی و ارزیابی عملکرد در هر استان و شهرستان دارد، لزوم بررسی سطح تاثیرگذاری این عوامل را در محدوده های جغرافیایی و شهرستان نمایان می سازد (نجات و یآوری، ۱۳۸۸: ۱۲۳).

امنیت شهری

مولفه امنیت اشاره به جرایم علیه اشخاص و اموال آنها دارد که در صورت عدم تأمین شرایط پیش گیری کننده، اموال و جان حاضران، عابران و ناظران را به صورت بالقوه و بالفعل تهدید خواهد نمود. یک فضای شهری امن در معنای کامل آن شامل هر دو مولفه فوق الذکر می شود و شرایطی که از فصل مشترک این دو به وجود آید را می توان به عنوان فضای شهری امن توصیف کرد. بنابراین فضای شهری امن از ویژگی‌ها و مولفه‌های عینی و کالبدی متعدد و گسترده‌ای برخوردار است که بعضاً دارای تأثیرات متقابل نیز هستند. اما علاوه بر این‌ها یک فضای

شهر امن مستلزم تعاملات اجتماعی نیز هست. چنان که آرامش و امنیت شهرها صرفاً به وسیله پلیس تأمین نمی‌شود. بلکه آرامش و امنیت عمدتاً به وسیله ایجاد شبکه‌ای پیچیده و تقریباً ناخودآگاهی از نظارت‌ها و رعایت داوطلبانه هنجارها در میان خود مردم حفظ می‌شود و به وسیله خود مردم اجرا می‌گردد. بر این اساس امنیت شهری در ابعاد اجتماعی، کالبدی، فعالیت‌های اقتصادی و فرهنگی متبلور و قابل بررسی است (راتراک^۱، ۲۰۱۰: ۹).

بازآفرینی شهری

بازآفرینی شهری که تجدید حیات شهری، حوزه‌ای از سیاست عمومی است که به واسطه موضوعات شهری از قبیل افول اقتصادی، تنزل محیطی، متروکه شدن شهری، رشد بیکاری و برخی معضلات اجتماعی که این مسائل شهری را ایجاد می‌کنند شناخته می‌شود. در بیولوژی بازآفرینی به معنای رشد دوباره بافت مرده یا آسیب دیده یا احیاء یک سیستم به سوی وضعیت ابتدایی خویش است (میمیلی^۲، ۲۰۱۶: ۴۷). سیاست‌های توسعه شهری در کشورهای توسعه‌یافته به ویژه در اروپای غربی و آمریکای شمالی، در طی دو دهه گذشته، عمدتاً بر برنامه‌های بهسازی، بازآفرینی و توانمندسازی شهری متمرکز بوده است. هدف از اجرای سیاست‌های بازآفرینی شهری و برنامه‌های تجدید حیات شهری، ارتقاء شرایط کیفی زندگی در سکونتگاه‌ها از طریق ایمن‌سازی و مقاوم‌سازی ساختمان‌ها، توسعه و بهبود زیرساخت‌های شهری، تأمین خدمات شهری مورد نیاز، آموزش ساکنان، ایجاد فرصت‌های شغلی، تقویت نهادهای مدیریت محلی و دفاتر خدمات محله‌ای مردم نهاد، الگوسازی و ترویج قواعد و دستورالعمل‌های کیفی ساخت و ساز است (پورا احمد و همکاران، ۱۳۸۹: ۷۴). در بازآفرینی و حیات مجدد شهری، نگاه سیستمی و بررسی ابعاد مختلف بسیار حائز اهمیت می‌باشد. در این میان نقش برخی از شاخص‌ها بسیار چشمگیر بوده که یکی از این عوامل نقش امنیت در فرایند بازآفرینی شهری است. در واقع رهیافت تجدید حیات شهری در چارچوب برنامه ریزی سیستمی قرار می‌گیرد. این چارچوب از مجموعه‌ای از عناصر یا زیرسیستم‌هایی برای تحقق هدف یا اهداف خاص و شبکه‌ای از روابط متقابل بین آنها تشکیل شده است. بر این اساس فرآیند کلان برنامه ریزی

1-Rothrock

2-Mimili

Archive of SID

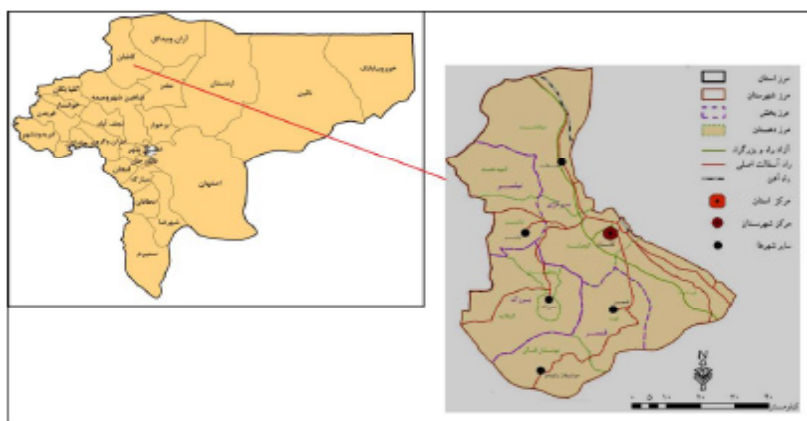
تجدید حیات شهری در سه مرحله اصلی انجام می‌گیرد. روابط بین سه مرحله بدین صورت است که نتایج حاصل از مرحله اول به عنوان داده یا ورودی سیستم برنامه ریزی می‌گردد و سیستم را برای انجام عملیات تغذیه می‌نماید. در جریان عمل سیستم عوامل تغییر درونی و بیرونی بر عملیات سیستم تاثیر می‌گذارند. تحلیل این عوامل به همراه نتایج حاصل از مرحله اول به شکل گیری عرصه های کلی راهبردی منجر می‌گردد که این عرصه ها، خروجی ها یا باز داده های سیستم که شامل خط مشی ها و اقدامات می‌گردد را تنظیم می‌نماید و امنیت در مرکز آن قرار دارد (قاضی میرسعید، ۱۳۸۸: ۱۳۳). بحث مسکن در رهیافت بازآفرینی شهری به لحاظ ایجاد انگیزه و امنیت در اصلاح وضعیت اقتصادی و جذب سرمایه گذاری های مختلف و ایجاد فرصت های جدید از اهمیت خاصی برخوردار است. در این رابطه بررسی حجم مسکن و تغییرات جمعیتی به منظور تخمین میزان تقاضای مسکن در شهر و الگوی مناسب آن امری ضروری است. همچنین تجدید حیات محیطی گام های مثبتی به سوی توسعه پایدار برمی‌دارد. این رهیافت بر پایداری سریع محیطی تاکید دارد و این امر را از طریق ایجاد ابعاد مختلف سیستم شهری به انجام می‌رساند. شیوه حصول به پایداری در ابعاد مختلف عناصر شهری عبارتند از: مسکن پایدار که در آن ایجاد واحدهای مسکونی جدید بر روی زمین های بازیافتی و احیا شده و استفاده از مواد و مصالح با دوام و کاهش مصرف انرژی با طراحی مناسب واحدهای مسکونی را در نظر می‌گیرد. شکل پایدار شهری که در آن احیای مرکزی شهر و توسعه کاربری های مختلط مورد تاکید است و در حمل و نقل عمومی برای حصول به پایداری در این زمینه اولویت به حمل و نقل پیاده و دوچرخه و حمل و نقل عمومی داده می‌شود. از طرفی در تجدید حیات اجتماعی تقویت اجتماعات محلی به منظور ارتقای هویت، همبستگی و احساس پیوند و مشارکت افراد، گسترش بینش های اجتماعی مشترک در بین گروه های مختلف اجتماعی با گرایش های متفاوت برای ایجاد همکاری و هماهنگی بین مردم اعطای مسئولیت به مردم برای مشارکت در تصمیم گیری و تصمیم سازی مد نظر قرار می‌گیرد که اینها همگی زمینه ساز توسعه امنیت و جریان بالعکس آن خواهد شد (طاهری و شبانی، ۱۳۹۴: ۴).

۲۰۱

این پژوهش را می توان یک نوع پژوهش کاربردی - توسعه ای دانست. روش مطالعه توصیفی - تحلیلی است. جامعه آماری مورد پژوهش در این تحقیق شامل ساکنان شهر کاشان بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ می باشد و محدوده آماری کل منطقه در بردارنده شهر کاشان می باشد. تعداد جامعه آماری برابر با (۳۶۴۴۸۲) در نظر گرفته شده اند. تعداد نمونه برابر ۳۸۴ نفر بر اساس فرمول کوکران و به صورت تصادفی در دسترس تعیین شدند. ابزار پژوهش شامل پرسشنامه ۵۹ سوالی دو بخش امنیت با ۴ زیر مجموعه (اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و کالبدی) و باز آفرینی شهری به ترتیب با تعداد سوالات ۴۰ و ۱۹ سوال، تهیه می شود. در این تحقیق متغیر امنیت بعنوان متغیر مستقل هستند و متغیر بازآفرینی شهری به عنوان متغیر وابسته هستند. روایی پرسشنامه به صورت صوری و محتوایی بوده است و پایایی آن نیز بر اساس آلفای کرونباخ به میزان ۰/۸۳ مورد تایید واقع شده است. داده های گردآوری شده بر اساس تحلیل معادلات ساختاری در نرم افزار ایموس^۱ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. شهر کاشان با مساحتی در حدود پنج هزار کیلومتر مربع در ۵۱ درجه و ۲۷ دقیقه طول شرقی و ۳۳ درجه و ۵۹ دقیقه عرض شمالی واقع شده و از شمال و شمال غربی به استان قم و از جهت شرق و شمال شرقی به دشت کویر و شهرستان آران و بیدگل، از سوی جنوب به اصفهان و نطنز و از سمت غرب به گلپایگان و محلات محدود می شود (شکل ۱).

بررسی نقش امنیت اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و کالبدی در بازآفرینی شهری (مطالعه موردی: شهر کاشان)

شکل شماره ۱: موقعیت شهر کاشان

ارایه یافته ها، تجزیه و تحلیل و تفسیر آن ها

بررسی متغیرهای جمعیت شناختی

نتایج بررسی جمعیت شناختی پرسشنامه نشان داد که به لحاظ جنسیت؛ ۷۲ درصد مرد و ۲۸ درصد زن، به لحاظ سن؛ ۲۱ درصد در بازه ۲۰ تا ۳۰ سال، ۲۴ درصد در بازه ۳۱ تا ۴۰ سال، ۳۱ درصد در بازه سنی ۴۱ تا ۵۰ سال و ۲۵ درصد بیش از ۵۱ سال سن داشتند. به لحاظ تاهل؛ ۸۱ درصد متاهل و ۱۹ درصد مجرد بوده و در بررسی تحصیلات مشخص گردید که ۳۴ درصد تحصیلات ابتدایی، ۲۶ درصد دیپلم، ۱۷ درصد فوق دیپلم، ۱۲ درصد لیسانس، ۷ درصد فوق لیسانس و ۴ درصد دکتری و بالاتر بودند.

بررسی توصیفی متغیرهای پژوهش

در این قسمت با استفاده از میانگین و انحراف معیار هر یک از متغیرهای به بررسی میزان پاسخگویی و جواب دهی به هر یک از متغیرها اقدام شده است.

جدول شماره ۱: میانگین و انحراف از متغیرهای تحقیق

عوامل	تعداد	میانگین	انحراف از معیار
امنیت	اقتصادی	۳۸۴	۳/۸۷
	اجتماعی	۳۸۴	۳/۳۶
	کالبدی	۳۸۴	۳/۴۷
	فرهنگی	۳۸۴	۳/۰۳
بازآفرینی شهری	۳۸۴	۳/۲۲	۰/۸۷۵

بر اساس جدول فوق مشاهده می گردد که متغیر امنیت اقتصادی دارای بیشترین میانگین و متغیر امنیت فرهنگی دارای کمترین میانگین می باشد.

آمار استنباطی

بررسی فرض نرمال بودن داده ها

برای بررسی فرض نرمال بودن متغیرهای مطالعه از آزمون کولموگوراف - اسمیرنف یک نمونه ای (برای بررسی متغیرها به صورت تک تک) استفاده شده است؛ نتایج نشان دهنده آن است که فرض نرمال بودن برای تمام متغیرها را نمی توان رد کرد ($P > 0/05$). نتایج این آزمون در جدول ۲ آورده شده است.

جدول شماره ۲: نتایج آزمون کولموگروف- اسمیرنوف برای بررسی پذیره نرمال بودن

سطح معناداری	آماره آزمون	حجم نمونه	متغیر	
۰/۵۲۱	۰/۵۶۳	۳۸۴	اقتصادی	امنیت
۰/۱۴	۰/۵۴۲	۳۸۴	اجتماعی	
۰/۲۳۶	۰/۳۶۵	۳۸۴	کالبدی	
۰/۰۹۸	۰/۵۸۶	۳۸۴	فرهنگی	
۰/۳۶۵	۰/۸۶۳	۳۸۴	بازآفرینی شهری	

با توجه به جدول ۲ مشاهده می گردد کلیه متغیرها دارای فرض نرمال می باشند و میزان معناداری امنیت اقتصادی با مقدار ۰/۵۲۱، بیشترین مقدار و معناداری امنیت فرهنگی به مقدار ۰/۰۹۸ کمترین میزان می باشد.

معادلات ساختاری

بررسی رابطه بین متغیرهای پژوهش، با استفاده از مدل یابی معادلات ساختاری ایموس

تحلیل مدل سازی معادلات ساختاری

در این قسمت به بررسی رابطه بین متغیرهای پژوهش پرداخته شده است. در واقع در این قسمت با استفاده از نرم افزار ایموس و بهره جستن از معادلات ساختاری به بررسی این ارتباط اقدام شده است. بررسی ارتباط بین متغیرها در قالب الگوی معادلات ساختاری نشان داده شده در شکل های (۲ و ۳) مورد آزمون قرار گرفت.

بررسی وضعیت متغیرهای مشاهده شده

قدرت رابطه بین عامل (متغیر پنهان) و متغیر قابل مشاهده به وسیله بار عاملی نشان داده می شود. بار عاملی مقداری بین صفر و یک است. اگر بار عاملی کمتر از ۰/۳ باشد رابطه ضعیف در نظر گرفته شده و از آن صرف نظر می شود. بار عاملی بین ۰/۳ تا ۰/۶ قابل قبول است و اگر بزرگ تر از ۰/۶ باشد خیلی مطلوب است. مشاهده می شود که تمامی متغیرهای مشاهده شده دارای ضرایب تأثیر رگرسیونی مثبت و معناداری با مقیاس های خود هستند و بزرگی این ضرایب نیز نسبتاً برای همه موارد در حد بالایی است، با توجه به جدول ۴-۹ همه بارهای عاملی در سطح ۰/۰۰۱ معنی دار می باشند. همان طور که ملاحظه می شود، در این جدول سطح معناداری برای بارهای عاملی یا ضرایب رگرسیونی استاندارد ۵ متغیر مشاهده شده گزارش

Archive of SID

نشده است. این امر به این دلیل است که این متغیرها به ترتیب به عنوان متغیرهای مرجع یا معرف برای ۵ متغیر اقتصادی، اجتماعی، کالبدی، فرهنگی و بازآفرینی شهری در نظر گرفته شده‌اند تا بدین وسیله بدون مقیاس بودن این متغیرهای پنهان و به عبارتی بدون ریشه و واحد اندازه‌گیری آن‌ها برطرف شود. معیار میانگین واریانس استخراج شده^۱ نشان دهنده میانگین واریانس به اشتراک گذاشته شده بین هر سازه با شاخص‌های خود است. به بیان ساده‌تر، میانگین واریانس استخراج شده، جهت اعتبار همگرایی به کار می‌رود و همبستگی زیاد شاخص‌های یک سازه را در مقایسه با همبستگی شاخص‌های سازه‌های دیگر نشان می‌دهد. مقدار این ضریب از صفر تا یک متغیر است که مقادیر بالاتر از ۰/۵ پذیرفته می‌شود. روایی همگرا یا میانگین واریانس استخراج شده برای شاخص امنیت اقتصادی ۰/۸۷۴، امنیت اجتماعی ۰/۸۵۴، امنیت کالبدی ۰/۸۴۴، امنیت فرهنگی ۰/۸۲۰ و بازآفرینی شهری ۰/۸۰۱ به دست آمد، هم‌چنین مقدار ضریب قابلیت اطمینان ساختاری یا پایایی ترکیبی^۲ از صفر تا یک متغیر است که مقادیر بالاتر از ۰/۷ پذیرفته می‌شود، که برای شاخص امنیت اقتصادی ۰/۸۴۲، امنیت اجتماعی ۰/۸۲۳، امنیت کالبدی ۰/۸۱۶، امنیت فرهنگی ۰/۸۰۵ و بازآفرینی شهری ۰/۷۸۹ به دست آمد که نشان از مناسب بودن این زیر مقیاس‌ها است (ورتس^۳، ۱۹۷۴: ۲۸).

در جدول ۳ شاخص‌های برازندگی حاکی از برآزش خوب مدل مطالعه با داده‌های مشاهده شده است. به طور کلی، شاخص نیکویی برآزش و شاخص تعدیل شده نیکویی برآزش هرچه به یک نزدیکتر باشد، حاکی از برآزش مناسب مدل است. هم‌چنین، معیار ریشه میانگین باقی‌مانده‌ها که شاخصی برای اندازه‌گیری متوسط باقی‌مانده‌هاست، هرچه کوچک‌تر باشد، نشان‌دهنده برآزش خوب مدل است. از سوی دیگر مجذور کای و سطح معناداری حاکی از تفاوت نداشتن معناداری داده‌های مشاهده شده با مدل هستند.

1-Average Variance Extracted

2-Composite Reliability

3-Werts

جدول شماره ۳: نتایج میزان انطباق مدل پژوهش با شاخص‌های برازندگی مرتبه اول

شاخص برازش	معیار مطلوب	نتایج در پژوهش
درجه آزادی	۳ و کم‌تر	۲/۴۷
RMR	کوچک‌تر از ۰/۰۵	۰/۴۹
GFI	۰/۹ و بالاتر	۰/۸۹
AGFI	۰/۹ و بالاتر	۰/۹۱
NFI	۰/۹ و بالاتر	۰/۹۴
NNFI	۰/۹ و بالاتر	۰/۸۹
IFI	۰/۹ و بالاتر	۰/۹۱
CFI	۰/۹ و بالاتر	۰/۹۰
RMSEA	کوچک‌تر از ۰/۰۸	۰/۰۹۴

همان‌طور که مشاهده می‌شود با توجه به نتایج به‌دست آمده می‌توان گفت که همه‌ی شاخص‌های برازش کلی مدل در محدوده قابل قبول قرار دارد و همچنین بارهای عاملی گویه‌ها در جدول ۴ نیز این امر را تأیید می‌کند. در نتیجه باید به بررسی معناداری بارهای عاملی و ضرایب مدل پرداخته شود.

مدل تحلیل عاملی تأییدی عاملی مرتبه دوم

مدل نهایی سنجش و برآورد متغیر پنهان پدیده بازآفرینی شهری به عنوان متغیر وابسته اصلی تحقیق بر اساس ۴ شاخص امنیت اقتصادی، امنیت اجتماعی، امنیت کالبدی، امنیت فرهنگی به عنوان ۵ مقیاس پنهان و بر اساس ۵۹ متغیر مشاهده شده متشکل از گویه‌های مختلف در قسمت قبل برآورد و اندازه‌گیری شدند، در محیط ایموس تدوین شد. شکل شماره ۲ این مدل را که یک مدل تحلیل عاملی تأییدی مرتبه دوم با ۵ عامل است، همراه با برآوردهای غیر استاندارد ضرایب مسیر و واریانس‌های متغیرهای پنهان نشان می‌دهد، همان‌گونه که در شکل دیده می‌شود، واریانس‌های متغیرهای پنهان خطا و نیز متغیرهای پنهان اصلی در همه موارد مقادیر مثبت هستند که خود دلیلی بر اعتبار مدل است.

برای ارزیابی برازش مدل معادلات ساختاری چندین شاخص برازندگی وجود دارد. در این پژوهش، با استناد به پیشنهادهای شوک و همکاران^۱ (۲۰۰۴) و باومگارتر و هومبورگ (۱۹۹۵)، از شاخص‌های کای اسکویر به همراه معنی‌داری آن، شاخص

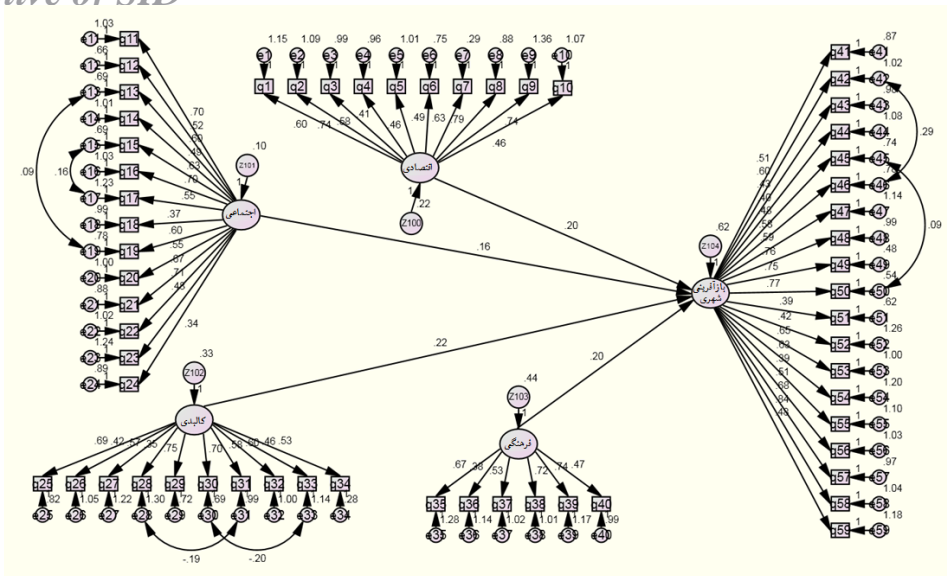
1-Shock et al

Archive of SID

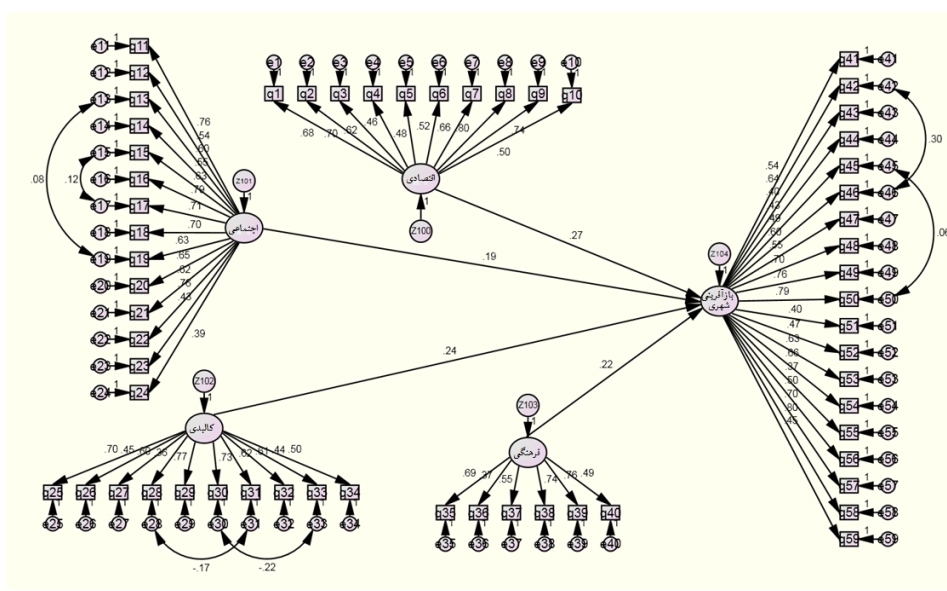
کای اسکویر بر درجه آزادی، شاخص برازندگی، شاخص نرم نشده برازندگی، شاخص برازندگی فزاینده، شاخص برازندگی تطبیقی، ریشه میانگین مجذور خطای تخریب و شاخص میانگین مجذور باقی مانده‌ها برای ارزیابی برازندگی مدل معادلات ساختاری پژوهش استفاده شد. هم اکنون معیار دقیقی برای این شاخص‌ها وجود ندارد، اما دستور العمل کلی زیر در ادبیات مطرح شده است: اگر مقدار کای اسکویر معنی دار نباشد، مقدار کای اسکویر بر درجه آزادی کم‌تر از ۳ باشد، مقدار شاخص‌های شاخص برازندگی، شاخص نرم نشده برازندگی، برازندگی فزاینده و برازندگی تطبیقی بالاتر از ۰/۹۰ باشند، مقدار ریشه میانگین مجذور خطای تخریب کم‌تر از ۰/۰۸ و مقدار میانگین مجذور باقی مانده‌ها کم‌تر از ۰/۰۵ باشد، برازش مدل مناسب و قابل قبول است. بر این اساس، با توجه به مقدار گزارش شده شاخص‌های برازندگی (جدول ۴)، مشاهده می‌شود که داده‌ها از لحاظ آماری با ساختار عاملی مدل معادلات ساختاری متغیرهای نهفته پژوهش سازگاری و تطابق دارند. بنابراین، مدل معادلات ساختاری پژوهش از برازش مناسب و قابل قبولی برخوردار است.

جدول شماره ۴: نتایج میزان انطباق مدل پژوهش با شاخص‌های برازندگی مرتبه دوم

مقدار گزارش شده	معیار مطلوب	مفهوم	نام کامل شاخص برازش	علامت اختصاری
۲/۸۵	۳ و کم‌تر	ریشه میانگین توان دوم خطای تقریب	Root Mean Square Error of Approximation(RMSEA)	X ² /df
۰/۴۲	کوچک‌تر از ۰/۰۵	شاخص بهنجار نسبی	Chi-degree freedom	RMR
۰/۹۲	۰/۹ و بالاتر	شاخص برازش افزایشی	incremental fit index	GFI
۰/۹۰	۰/۹ و بالاتر	شاخص برازش نرمال شده	Normed Fit Index	AGFI
۰/۹۹	۰/۹ و بالاتر	شاخص نیکویی برازش	Goodness of fit	NFI
۰/۸۹	۰/۹ و بالاتر	شاخص نیکویی برازش تعدیل یافته	Adjusted Goodness of Fit	NNFI
۰/۹۳	۰/۹ و بالاتر	شاخص برازش مقایسه‌ای	Comparative Fit Index	CFI
۰/۰۷۹	کوچک‌تر از ۰/۰۸	ریشه میانگین توان دوم خطای تقریب	Root Mean Square Error of Approximation(RMSEA)	RMSEA

شکل شماره ۲: پارامترهای استاندارد نشده مدل

شکل شماره ۳: پارامترهای استاندارد شده مدل

مسیر فرضیه		مقدار بحرانی	سطح معناداری	ضریب تأثیر	نتیجه فرضیه
بازآفرینی شهری	<---	۴/۲۱۸	۰/۰۰۳	۰/۲۷	عدم رد
بازآفرینی شهری	<---	۲/۵۶۶	۰/۰۰۷	۰/۱۹	عدم رد
بازآفرینی شهری	<---	۲/۴۰۲	۰/۰۱۰	۰/۲۴	عدم رد
بازآفرینی شهری	<---	۳/۵۹۶	۰/۰۰۰	۰/۲۲	عدم رد

ضریب تأثیر شاخص امنیت اقتصادی بر بازآفرینی شهری برابر با ۰/۲۷، ضریب تأثیر شاخص امنیت اجتماعی بر بازآفرینی شهری برابر با ۰/۱۹، ضریب تأثیر شاخص امنیت کالبدی بر بازآفرینی شهری برابر با ۰/۲۴، و ضریب تأثیر شاخص امنیت فرهنگی بر بازآفرینی شهری برابر با ۰/۲۲ می‌باشد و با توجه به این که مقدار سطح معناداری کمتر از میزان خطا ۰/۰۵ و مقدار بحرانی بیشتر از محدوده قابل قبول یعنی ۱/۹۶ می‌باشد، می‌توان ادعا نمود که تمامی روابط پژوهش تأیید می‌شود. بر این اساس رابطه بین شاخص امنیت اقتصادی بر بازآفرینی شهری برابر با ضریب ۰/۲۷ دارای بیشترین تأثیر و تأثیر شاخص امنیت اجتماعی بر بازآفرینی شهری برابر با ضریب ۰/۱۹ کمترین میزان می‌باشد.

نتیجه گیری

نتایج بیانگر آن است که شاخص‌های امنیت با تمامی ابعاد مورد بررسی (اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و کالبدی) بر بازآفرینی شهر کاشان نقش دارد و می‌تواند بر پویایی و سرزندگی آن اثر داشته باشد. در این میان شاخص امنیت اقتصادی با توجه نقش آفرینی در درآمد و اشتغال که به عنوان اساس حیات یک شهر می‌باشد و امنیت در آن نقش بسزایی دارد، می‌تواند در بازآفرینی شهر نقش داشته باشد. در این میان شاخص امنیت اجتماعی نقش کمتری داشته است که البته این شاخص از دیگر شاخص‌ها کمتر نمی‌باشد و بر نقش مشارکت، همدردی، همراهی و نقش پلیس در امنیت می‌باشد که در این میان نقش مشارکت بسیار اساسی می‌باشد که در شهر کاشان در ایجاد امنیت نسبت به دیگر شاخص‌ها کمتر می‌باشد که باید به آن توجه بیشتر مبذول داشت و پلیس می‌تواند در این زمینه نقش اساسی

ایفا نماید که با تخصیص پژوهش‌های کاربردی و توان عملیاتی و تخصصی ناجا و بهره‌گرفتن از تجربیات خارجی می‌توان به گسترش امنیت انتظامی در شهر چشم داشت.

بر اساس نتایج به‌دست آمده می‌توان بیان داشت که امنیت و شاخص‌های مختلف آن می‌تواند بر بازآفرینی در شهر کاشان تاثیر داشته باشد که البته باید به شاخص‌های اجتماعی توجه بیشتری شود، به گونه‌ای که افراد در مشارکت‌های مختلف در امورات شهری با آسودگی خاطر بتوانند شرکت کنند و امنیت خاطر داشته باشند. همچنین رویکرد روحی، عاطفی و ذهنی در این زمینه باید به گونه‌ای باشد که شهروندان در زمینه‌های آموزش‌های ابتدایی، مدارس، بهداشتی، بیان مشکلات و ... دغدغه نداشته باشند و امنیت لازم را داشته و این امر باید در شهر کاشان تقویت شود. شهروندان باید با آسودگی خاطر در معابر شهری و بافت‌های فرسوده و نابسامان تردد کرده و هیچ‌گونه آسیب جسمی و روحی متحمل نشوند. در حقیقت بررسی سیر تحول سیاست‌های امنیت شهری به ویژه از قرن نوزدهم تا به امروز، نشانگر این است که در هر دوره‌ای بر اساس شرایط زمانه، رویکرد و نوع نگاه خاصی در امر مداخله در بافت‌های قدیمی و تاریخی غلبه داشته است. دست‌اندرکاران نیز در هر مقطع زمانی با وقوف بر نقاط ضعف هر رویکرد، سعی در اصلاح آن داشته و بدون رد کامل رویکرد قبلی در جهت تکمیل آن تلاش کرده‌اند. به این ترتیب، رویکردهای مرمت و بهسازی شهری در امنیت و بازآفرینی آن در سیر تحول و تکامل خود از بازسازی، باززنده‌سازی، نوسازی و توسعه مجدد به بازآفرینی و نوزایی شهری تکامل یافته و در این مسیر، گذاری را از حوزه توجه صرف به کالبد به عرصه تأکید بر ملاحظات اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و هنری تجربه کرده‌اند. در این میان استفاده از مبحث امنیت در این زمینه بسیار محدود مورد توجه بوده است و به عنوان یکی از متغیرها ارزیابی شده است که با توجه به اهمیت آن نیاز به ارزیابی آن به صورت کلی و همه‌جانبه و تک‌متغیری بسیار ضروری می‌باشد. این امر در شهر کاشان با توجه به توسعه‌ای که در یک دهه اخیر در مبحث تجاری و توریستی داشته است و جمعیت زیادی را به خود پذیرفته است، توجه به بحث امنیت و توسعه آن در روند توسعه و بازآفرینی شهری از جایگاه ویژه‌ای برخوردار می‌باشد. توجه به این عنصر می‌تواند ضمن توسعه متناسب

Archive of SID

شهری به امنیت و آرامش بیشتر در شهر، سرمایه گذاری بیشتر، توریست پذیری انبوه آن و تلاش و حس تعلق مکانی به شهر شده و توسعه پایدار آن را رقم خواهد زد. عدم توجه به امنیت زمینه را برای بروز انواع و اقسام آسیب های اجتماعی برای شهر فراهم کرده و کسانی که چه به عنوان تاجر و چه به عنوان توریست وارد شهر می شوند خاطری خوش از آن نداشته و زمینه را برای افول شهر در این دو زمینه فراهم می آورد و سرمایه گذاری ها را به بن بست خواهد نشاند. بنابراین نتایج حاصل از این پژوهش می تواند برای برنامه ریزان توسعه و بازآفرینی شهری همچون شهرداری، بخشداری، فرمانداری، استانداری و حتی وزارت مورد استفاده قرار گیرد و برای پژوهشگران، دانشجویان و اساتید دانشگاهی برای تقویت پژوهش های همراستا مفید واقع شود.

پیشنهادها

- پلیس و ناجا می تواند با بهره گیری از مشارکت مردم محلی و نقش بی بدیل آنها در ایجاد امنیت فضای شهری و نیز تخصیص مشوق های لازم در این زمینه تلاش کند و بر این اساس نظارت همه جانبه و بهتری را بر شهر خواهد داشت. - افزایش توان عملیاتی و کاربردی ناجا و پلیس در امنیت فضاهای شهری با ارائه طرح ها و پژوهش های مختلف در سطح شهر و کشاندن آن به سطح دانشگاه ها و مراکز علمی و بهره گیری از توان علمی آنها و نیز تجربیات حاصل شده در خارج و داخل کشور.

- بهبود وضعیت اجتماعی شهری در زمینه های مشارکت بیشتر شهروندان در امورات شهری، تردد بدون دغدغه در معابر و بافت فرسوده و نابسامان شهری با تقویت گشت زنی های پلیس و بهره گیری از همیاری مردم برای بالا بردن امنیت این مکانها.

- ارائه مشوق های لازم برای کسبه و افرادی که دارای فعالیت های اقتصادی هستند برای ادامه کار و داشتن امنیت شغلی و ارائه سیاست های مالیاتی متناسب و برنامه ریزی کوتاه، بلند و میان مدت برای رویارویی با شرایط ناگهانی پیش آمده، همچون شیوع بیماری کرونا و از بین رفتن امنیت شغلی افراد به خصوص بازاریان.

- ارتقای کیفی و کمی تجهیزات و عناصر شهری در فضاهای همگانی به خصوص دوربین های کنترل از راه دور و زیباسازی فضاهای شهری با استفاده از گستره ای از رنگ، نور، مصالح و تاسیسات نوین هماهنگ با محیط جهت بهبود امنیت کالبدی و اجتماعی.

- توجه به ویژگی ها و معیارهای ارتقای زیرساخت های امنیتی تجهیزات شهری از جمله: هماهنگی بین عناصر با محیط، ایمنی، دسترسی و همخوانی عناصر در محیط، استحکام و دوام، قابلیت استفاده برای گروه های مختلف سنی، اقتصادی بودن، طراحی عناصر، مکان یابی، ارگونومی، زیبایی شناسی و پاکیزگی.

- ارتقای شبکه حمل و نقل شهری کارآمد به خصوص وسایل حمل و نقل همگانی همچون سیستم حمل و نقل ریلی، منوریل و اتوبوس های ویژه افراد مختلف برای فصول مناسب و ایمن سازی این موارد و کنترل دائمی بر آنها.

- افزایش نظارت نهادهای مسئول و پلیس در راستای گشت زنی مناسب در سطح شهر و افزایش کیوسک ها در این زمینه برای بهبود امنیت و آسودگی خاطر شهروندان.

- ایجاد انگیزه برای ترغیب بخش خصوصی به سرمایه گذاری و ارائه خدمات در فضاهای همگانی شهری جهت ایمن سازی و استفاده از وسایل کنترل جمعی، با استفاده از سیاست ها و مشوق های مناسب به خصوص برای ارائه خدماتی که سرمایه گذاران در فصولی از سال به دلیل عدم حضور افراد توان پرداخت اقساط تسهیلات را ندارند از جمله: معافیت های مالیاتی و تسهیلات کم بهره با اقساط بلندمدت.

منابع

- احمدپور، احمد، حبیبی، کیومرث، کشاورز، مهناز (۱۳۸۹) سیر تحول مفهوم شناسی بازآفرینی شهری به عنوان رویکردی نو در بافت های فرسوده شهری، فصلنامه مطالعات شهر ایرانی اسلامی، شماره اول، پاییز.
- ارغان، عباس و کنیه نور، محبوبه (۱۳۹۵) بازآفرینی بافت های فرسوده شهری با رویکرد تامین امنیت نمونه موردی: ناحیه ۱ منطقه ۱۵ کلانشهر تهران، چهارمین کنفرانس ملی پژوهش های کاربردی در مهندسی عمران، معماری و مدیریت شهری، تهران، دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی.
- حیدری سورشجانی، رسول (۱۳۹۶) پهنه بندی فضایی امنیت با تأکید بر کاربری اراضی شهری (مورد مطالعه: محلات شهر کاشان)، پژوهشنامه جغرافیای انتظامی، پاییز، دوره ۵، شماره ۱۹، صص ۷۷ - ۱۱۲.
- رخساری، حمید؛ حاجیان حسین آبادی، محمد و رنجبری، امیر (۱۳۹۵) بررسی تاثیر بازآفرینی فضای شهری بر امنیت شغلی زنان شاغل در بخش اقتصاد غیررسمی خیابانی (مطالعه موردی: میدان شهرداری رشت)، همایش بین المللی زنان و زندگی شهری، تهران، شهرداری تهران.
- رضایی مقدم، علی؛ شهری، محمدحسین و بهرامیان فرد، حسین (۱۳۹۶) سنجش عملکرد مدیریت شهری در راستای دستیابی به امنیت در محلات مرکزی با رویکرد بازآفرینی (نمونه مورد مطالعه: محله سرچشمه گرگان)، اولین کنفرانس بین المللی و هشتمین کنفرانس ملی برنامه ریزی و مدیریت شهری، مشهد، شورای اسلامی شهر مشهد - دانشگاه فردوسی مشهد - شهرداری و مرکز پژوهش های شورای اسلامی شهر مشهد.
- رضایی مقدم، علی، براتیان، نازنین و پارسایی جم، محمد (۱۳۹۶) بازآفرینی امنیت فضاهای سبز شهری با به کارگیری طراحی نوین نور (مطالعه موردی: منطقه ثامن کلانشهر مشهد)، اولین کنفرانس بین المللی و هشتمین کنفرانس ملی برنامه ریزی و مدیریت شهری، مشهد، شورای اسلامی شهر مشهد - دانشگاه فردوسی مشهد - شهرداری و مرکز پژوهش های شورای اسلامی شهر مشهد.
- ساسانی پور، محمد و ذوالفقارلو، غزاله (۱۳۹۳) بازآفرینی بافت فرسوده از طریق طراحی محیطی به منظور پیشگیری از وقوع جرائم شهری (مطالعه موردی کلانشهر

شیراز)، هفتمین کنگره انجمن ژئوپلیتیک ایران (جغرافیای سیاسی شهر)، تهران، انجمن ژئوپلیتیک ایران، دانشگاه خوارزمی.

• سلیمانی، علیرضا و حامد صمدپور (۱۳۹۸) سنجش عوامل کالبدی موثر بر حس امنیت در فضاهای شهری از دیدگاه سالمندان (نمونه موردی: میدان ولایت فقیه ارومیه)، فصلنامه معماری شناسی ۲ (۷)، صص ۱۵-۱.

• طاهری، شیما، شبانی، امیرحسین (۱۳۹۴) تبیین مدل مفهومی تجدید حیات فضاهای شهری در بازآفرینی شهری، همایش معماری اسلامی، میراث شهری و توسعه پایدار، تهران.

• قاضی میرسعید، سید مجتبی (۱۳۸۸) برنامه ریزی تجدید حیات شهری در محله پانچار، فصلنامه شهرسازی و معماری آبادی، شماره ۶۲، صص ۱۳۱-۱۳۷.

• کاشانی جو، خشایار (۱۳۸۹) بازشناخت رویکردهای نظری به فضای عمومی شهری، نشریه های هنرهای زیبا، شماره ۶، صص ۱۰۶-۹۵.

• موسوی تبارکانی، سید فرزین؛ فرزاد حسین زاده؛ آذر قناتی و فریده ده حقی (۱۳۹۹) برنامه های کاربردی شهر هوشمند مبتنی بر امنیت و حریم خصوصی، سومین کنفرانس بین المللی راهکارهای نوین در مهندسی، علوم اطلاعات و فناوری در قرن پیش رو، تهران، شرکت همایش آروین البرز.

• نادریان، زهرا (۱۳۹۶) بازآفرینی فرهنگی اجتماعی فضاهای شهری با هدف ارتقاء هویت محله ای (مطالعه موردی: محله سنگ شیر همدان)، مطالعات محیطی هفت حصار، شماره نوزدهم، سال ششم، بهار، صص ۹۶-۸۷.

• نجات، سیدامیررضا، یآوری، علیرضا (۱۳۸۸) تهیه و تدوین شاخص های عملکرد انتظامی (امنیت اجتماعی)، توسعه انسانی پلیس، دوره ۶، شماره ۲۷، صص ۱۲۳-۱۴۵.

• وفادار، حسین (۱۳۸۹) امنیت انتظامی و سند چشم انداز ۱۴۰۴. پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی، ۳(۱۲)، صص ۱-۲۱.

- Barnett, J. (2014) *The Elusive City*, New York :Harper&Row.
- Buzan, B. ,Wver, O. & Wilde, J. (2007) *Security: A New Framework for Analysis*, Paperback.
- Dempsey, N. , Bramley, G. , Power, S. , & Brown. C. (2009) *The social dimension of sustainable development: Defining urban social*

sustainability. Sustainable Development, 19(5), 289- 300.

- Olsen, B And J, Hovden. (2007) Societal Safety: Concept, Borders And Dilemmas, Journal Of Contingencies And Crisis Management, 15,235- 246.
- Mimi Li. (2016) Urban regeneration through public space: A case study in squares in Dalian ,China. A thesis requirements for the degree of master of arts, university of Waterloo.
- Nazmfar, H .(2017). Urban development predictions directionof using a combination GIS and Bayesian the proba(bilistic model(case study: Ardabil), Human Geography Research Quarterly, 49, 357370-.
- Pourahmad, A. , Habibi, K. , & Keshavarz, M. (2010) The Evolution of the Concept of Urban Renewal as a New Approach in Urban Deteriorated Fabric. Journal of Shahr-e Irani Islami(1), 73- 92.
- Roberts' ,P. (2017) The Evolution ,Definition and purpose of urban regeneration. urban regeneration: Hand book , London :SAGE,pp9- 36.
- Rothrock, Sara E, (2010) , Antiterrorism design and public safety : reconciling CPTED with the post, Massachusetts Institute of Technology. Dept. of Urban Studies and Planning
- Smith, M. (2007) Issues in Cultural Tourism Studies. London.
- Vallance, S. , Perkinsa, H. C. , & Dixonb, J. E. (2011) What is social sustainability? A clarification of concepts. Geoforum Journal, 42(3), 342–348.
- Woodcraft, S. , Bacon, N. , Caiſtor-Arendar, L. , &Hackett, T. (2011) Design for Social Sustainability: A framework for creating thriving communities. London: The Young Foundation.

